

Peccata minuta

Exili

JOAN
Ollé

Dijous vam estrenar *Desig sota els oms*, d'Eugene O'Neill, al Teatre Nacional de Catalunya. Les dues últimes setmanes d'assajos van ser realment tenses, no a causa de desacords en la companyia, ja que l'harmonia artística i humana ha brillat en tot moment, sinó davant la dificultat de submergir-nos en la fictícia Nova Califòrnia de 1850 mentre a la realíssima Barcelona del 2017 estaven passant coses realment lletges.

Els mitjans de comunicació ens adverteixen que la venda d'entrades per a espectacles teatrals ha baixat considerablement des de l'1-O, cosa que s'entén perfectament davant els diaris titulars de què depèn el nostre futur col·lectiu immediat. El procés i el contraprocediment generen en el seu públic una dependència molt semblant a la dels fulletons i culebrons: «¿Què passarà demà?». La gran diferència és que en la ficció els guionistes saben perfectament si la Mary i el John -posem per cas- es reconciliaran o acabaran matant-se l'un a l'altre i viceversa. Al contrari, la nostra molt trista realitat sembla haver sigut guionada per analfabets que no dominen el relat, que se'ls escapa de les mans i del cervell. ¿Per què l'economista i historiador Junqueras en-

cara no ha demanat perdó, de genolls, per il·lusionar i mentir al «poble» al dir-li que això d'allunyar-se d'Espanya era com una feliç caminada campestre per recollir bolets i tornar amb el cistell ple de rovellons i ous de reig? I malgrat l'unitari no d'Europa, dels trasllats de seus, encara estan entestats a buscar un heroic i impossible *happy end*.

El teatre i la mentida

El dramaturg Bernard-Marie Koltès va deixar anar una frase memorable: «Vaig poc al teatre perquè sé que allà m'explicaran mentides, però sempre acabo tornant-hi perquè és l'únic lloc on se m'adverteix que tot és mentida». Tornem al teatre, únic lloc en què les guerres són de

mentida i els morts surten a rebre l'aplaudiment del públic per haver exposat als seus ulls i les seves orelles situacions humanes davant les quals l'espectador ha de pronunciar-se, o simplement riure's d'uns quants acudits sobre nosaltres mateixos que ens expliquen fins a quin punt som poqueta cosa. En temps de manifestacions de carer, de gent que es reuneix, és bo recordar que des de la nit dels temps la gent no ha deixat mai de reunir-se i manifestar-se en platees i amfiteatres per escoltar les veus dels seus poetes, per estar junts, i junts ser millors.

Està decidit; als 62 i ja satisfeta la meua quota hispanocatalana, penso traslladar la meua seu sentimental a algun país o ciutat de mentida on un dia vaig ser feliç: Sinera, Región, Macondo, Yoknapatawpha... O Lisboa, París, la Provença, la Toscana i els seus teatres, cines, cafès, biblioteques i museus. ≡

Petit observatori

JOSEP MARIA
EspinàsRebels
contra el càstig
de la suor

Si en aquest moment tingués el lector al meu costat m'atreviria a preguntar-li: «¿Vostè treballa molt, poc o gens?». Ja sé que la concepció del treball és relativa, com ho mostra la diversitat d'expressions que fem servir per aproximar-nos a aquest tema: *treball, feina, tasca*, i en castellà *trabajo, labor, tarea*...

La paraula *labor* sembla que ha perdut presència en el llenguatge corrent. Ara ningú pregunta «¿on labores, tu?». ¿Hi ha algú que *labori* en una fàbrica? En canvi, s'ha mantingut en paraules com *laboratori*, en els drets laborals... I ara penso en la decadència de l'expressió *sus labores* que s'aplicava a les dones temps enrere: «*Profesión: sus labores*» volia dir cosir, planxar, rentar la roba de la família...

La concepció del
treball és relativa, i la
varietat d'expressions
per definir-lo ho reflecteix

Ara és força corrent parlar de *feina*. A vegades ens excusem de no acudir a una reunió que no ens interessa gaire amb l'argument que tenim molta feina. En alguns territoris continua sent molt viva la paraula *faena*. L'he sentida sovint per persones d'origen castellà o aragonès.

Per justificar la negativa a una proposta, ¿quantes vegades hem dit «estic molt enfeinat», o «*atareado*», derivat de *tarea*?

Hi ha persones que no han treballat mai. Em refereixo als qui no han estat sotmesos a un horari rígid, ni a donar un determinat rendiment. No són considerats treballadors. Però, ¿no era un gran treballador, Picasso? El diccionari fa referència a qui treballa per un salari. És correcte, però insuficient. ¿Quanta gent treballa sense tenir un sou! Uns, metges i advocats; altres, artistes i escriptors...

Per menjar una poma al Paradís, Adam i Eva van ser expulsats i el càstig va ser l'obligació de treballar. Que jo sàpiga, «amb la suor del seu front».

Em sorprèn molt que el Castigador no sabés que, en el futur, molts humans inventarien, per defensar-se de la suor, els ventildors i l'aire condicionat. ≡

ELS DISSABTES, CIÈNCIA

La informació és poder

Les bases de dades són una potent eina per aconseguir avanços en la biomedicina

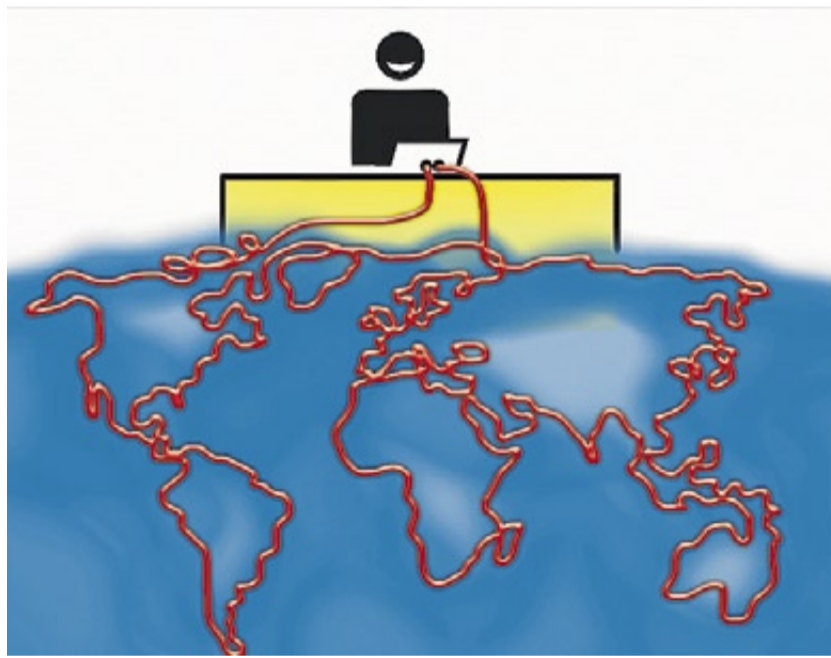
MANEL

Esteller

La frase ja ho diu tot. La primera víctima d'una guerra és la veritat. Qui domina la informació té guanyada mitja batalla. Això, que és cert en molts contextos com segur que podeu imaginar, també ho és en la biomedicina. Per sort moltes de les bases bibliogràfiques i de dades genòmiques són asèptiques i en realitat ens donen una informació molt útil de la qual es poden beneficiar molts investigadors arreu del món.

No és gens estrany que un científic, després d'obrir el seu correu electrònic de bon matí i veure quines coses urgents té a la taula i al laboratori, faci una mirada a la pàgina Pubmed.gov, de la Biblioteca Nacional de Medicina dels Instituts de Salut dels Estats Units. En ella es poden trobar arxivades totes les descobertes científiques de les darreres dècades en forma d'articles publicats a les revistes dels diferents camps d'estudi de les ciències biomèdiques. I s'actualitza contínuament. D'aquesta manera podem saber de forma immediata si s'ha fet una nova descoberta excitant o obtenir una nova pista per a una incògnita que volem resoldre al grup. Pots buscar per matèria d'interès, autor, institució o revista on s'ha publicat, o barrejar les pautes anteriors. Com un Google científic. Per deformació professional i inclinació natural, la primera paraula que acostumo a posar és *epigenetic* i a partir d'aquí vaig estirant el fil. Però dins d'aquest servidor podem tro-

MONRA

bar moltes coses més. Per exemple, hi ha dipositats milers d'arxius corresponents a dades de l'anàlisi genòmica de molts éssers vius, encara que amb especial predilecció per l'*Homo sapiens*: podem trobar informació sobre perfils d'expressió dels gens a nivell de l'ARN o les proteïnes i també seqüenciacions de l'ADN que ens permeten identificar els patrons de mutacions de diferents malalties. En aquest darrer context, la pàgina OMIM (*On line* de l'herència medeliana en l'home, segons les sigles en anglès), iniciada pel prestigiós geneticista doctor Victor A. McKusick, ens relaciona les alteracions genètiques amb les seves corresponents malalties, entre les quals destaquen les malalties minoritàries o *rarses*, com per exemple la síndrome de Rett, que des de fa molts anys estem estudiant al laboratori. I el millor de tot és que tota aquesta informació és accessi-

ble a tothom sense càrrec. Com ha de ser.

Però a més hi ha moltes altres alternatives per accedir a informació genètica a partir de la qual elaborar noves hipòtesis i fer nous experiments. En el camp del càncer, es poden consultar les alteracions genètiques, epigenètiques d'expressió genètica, de 500 tumors de cada òrgan al portal del The Cancer Genome Atlas (TCGA), un projecte internacional que ha estat decisiu per entendre una mica millor la composició molecular del càncer. Nosaltres mateixos, en un article publicat a la revista *Cell* l'any passat, vam participar en el desenvolupament d'un model similar aquesta vegada al Wellcome Trust Sanger Institute de Cambridge, al Regne Unit, on es van dipositar les dades de més de 1.000 tumors i la resposta a més de 1.000 fàrmacs perquè ara altres companys puguin

estudiar en detall i reposadament els resultats. I a Alemanya, l'European Molecular Biology Laboratory (EMBL) a la petita i bonica ciutat de Heidelberg, representa una institució amb una llarga tradició d'allotjar i posar al servei de la comunitat una gran quantitat de dades bioinformàtiques. És clar que no hem d'anar tant lluny. A Barcelona el Supercomputing Center (BSC) i el Centre de Regulació Genòmica (CRG) també estan fent una gran feina en aquestes àrees de moltes maneres, per exemple amb la capacitat extraordinària d'anàlisi de milions de punts d'informació dels seus ordinadors o allotjant l'Arxiu Europeu del Genoma-Fenoma (EGA, segons les sigles en anglès), recurs que emmagatzema dades de 100.000 persones, procedents de 200 centres i grups d'investigació d'arreu del món. I també des de Catalunya s'impulsa la formació de professionals en aquestes àrees com fan des de la Bioinformatics Barcelona Association (BIB), que busca sinergies entre la biologia i la computació o amb els màsters de les diferents universitats, com el d'Omic Data Analysis de la Universitat Central de Catalunya-Universitat de Vic.

La informació és poder. Utilitzem-la per a un bon ús. Per a una millor qualitat de vida dels nostres conciutadans, perquè tinguin llibertat d'elecció i puguin gaudir d'una millor prevenció de les malalties i que, quan aquestes apareguin, puguem tractar-les millor. Mentre esperem i desitgem altres llibertats, el coneixement ens farà lliures. ≡

Metge. Institut d'Investigacions Biomèdiques de Bellvitge.